

Aan de Procureur des Konings bij de Rechtbank van Eerste Aanleg Antwerpen afdeling Antwerpen, Bolivarplaats 20, 2000 Antwerpen

Geachte Procureur,

Hierbij wens ik klacht neer te leggen om de redenen hieronder vermeld.

- o Ik leg klacht neer voor mezelf, als slachtoffer
- o Ik leg klacht neer als ouder / voogd van een slachtoffer: (naam)

De kans is erg groot dat ik of mijn kind(eren) (ernstige) gezondheidsgevolgen ondervinden door het inademen van de lucht in de straten waar we wonen, spelen, sporten, werken, gaan winkelen of naar school gaan.

Wetenschappers en beleidsmakers zijn het er al jaren over eens dat een betere luchtkwaliteit nodig is voor onze gezondheid. Het recht op bescherming van de gezondheid en het recht op een gezonde leefomgeving zijn grondrechten die een positieve verplichting van de overheid inhouden om deze te waarborgen. Toch blijft een te slechte luchtkwaliteit onze gezondheid aantasten. Luchtverontreiniging is een belangrijke oorzaak van kanker en andere ziekten (bv. hart- en vaatziekten, verminderde longfunctie, verergerd astma, vruchtbaarheidsproblemen en problemen met het centraal zenuwstelsel). Chronische blootstelling kan elk orgaan in het lichaam beïnvloeden en bestaande gezondheidsproblemen compliceren en verergeren. Enkele cijfers:

- Een Vlaming verliest gemiddeld 14 gezonde maanden van zijn leven door de blootstelling aan de huidige fijnstofconcentraties. Kinderen, ouderen en mensen met bestaande gezondheidsproblemen zijn extra gevoelig voor de negatieve gezondheidseffecten van luchtverontreiniging.
- In 2018 waren er in België 8.950 voortijdige sterfgevallen ingevolge de slechte luchtkwaliteit.
- De luchtkwaliteit in Antwerpen is bij de slechtste van Europa – een recente studie plaatst Antwerpen op de tweede plaats van steden met de meeste vroegtijdige doden door luchtverontreiniging. In stad Antwerpen alleen sterven jaarlijks 412 mensen vroegtijdig ten gevolge van fijn stof PM 2,5 (situatie 2018) en 307 mensen ten gevolge van NO₂ (situatie 2015). Ter vergelijking: ten gevolge van COVID19 stierven in 2020 naar schatting 582 personen vroegtijdig in stad Antwerpen.
- Internationale studies tonen een verband aan tussen overlijden aan COVID19 en slechte luchtkwaliteit; er werd een stijging van de mortaliteit vastgesteld van gemiddeld 11% per microgram PM_{2,5} per m³. Voor Antwerpen zou dit betekenen dat COVID19 2,5 keer dodelijker was (concentratie 2019 = 14 microgram PM_{2.5} per m³), of 352 mensen die in gezonde lucht niet waren overleden.
- Luchtverontreiniging zorgt in Antwerpen alleen voor jaarlijks ongeveer 1000 extra astmapatiënten, 1.000 tot 1.500 extra diabetes type 2 patiënten, 150 acute luchtweginfecties bij baby's, 40 bijkomende longkankerpatiënten, 50 mensen met levenslange en onherstelbare schade aan de longen (COPD).

De gezondheidseffecten en de bronnen van luchtverontreiniging zijn al lang gekend, net zoals de mogelijke maatregelen. België wordt al sinds 2011 op de vingers getikt door de Europese Commissie omdat de luchtkwaliteit, onder andere in Antwerpen, niet aan de Europese richtlijnen voldoet. In 2011 kreeg Vlaanderen nog uitstel van de Europese Commissie, met de belofte om de Europese richtlijnen in 2015 zeker te respecteren. Anno 2021 worden deze wettelijk vastgelegde normen in Antwerpen nog steeds niet overal gehaald. Bovendien zijn de huidige wettelijk vastgelegde normen, zowel voor fijn stof als voor NO₂, onvoldoende om onze gezondheid te beschermen. Daarover bestaat geen discussie. De gezondheidsnorm voor fijn stof PM_{2.5} van de Wereldgezondheidsorganisatie is 2 maal strenger dan degene vastgelegd in de Europese richtlijn (norm WHO 10 microgram/m³, Europese richtlijn 20 microgram/m³).

In lange, smalle straten met een hoge verkeersintensiteit (*street canyons*), is de concentratie roet (een van de gevaarlijkste componenten van luchtverontreiniging) twee tot drie keer hoger dan gemiddeld. De concentratie NO₂ is er beduidend hoger en overschrijdt vaak de wettelijke norm. In deze straten is lokaal gemotoriseerd verkeer veruit de grootste bron van luchtverontreiniging. Een daling van de lokale verkeersintensiteit is noodzakelijk om de luchtkwaliteit in die straten op voldoende veilig niveau te brengen. Het (intussen afgelopen en niet hernieuwde) "actieplan fijn stof en NO₂ in de Antwerpse haven en de stad Antwerpen 2014-2018" erkende dit: "voor deze

[knelpunt]locaties worden prioritair maatregelen genomen in het bijzonder inzake aanpassing van de circulatie." In de praktijk is *in geen enkele* van de knelpuntlocaties een aanpassing gebeurd aan de circulatie. Meer nog: ook in 2021 weigert de Stad Antwerpen om maatregelen rond verkeerscirculatie te nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren. In het Vlaamse Luchtkwaliteitsplan 2030 zijn geen concrete aanpassingen aan de verkeerscirculatie in street canyons en andere probleemlocaties opgenomen.

Ook in de zones rond de snelwegen is de concentratie roet, fijn stof PM2.5 en NO2 veel hoger dan gemiddeld. Op minder dan 500m van een snelweg wonen in Antwerpen meer dan 100.000 mensen en liggen er 99 scholen. Kinderen die opgroeien op minder dan 500 meter van snelwegen hebben een significant lagere longinhoud. Het wonen of naar school gaan in de nabijheid van een autosnelwegen is ook gerelateerd aan chronische respiratoire problemen.

De redelijke termijn om te zorgen voor gezonde lucht is ruimschoots overschreden. De luchtwegen van duizenden personen zijn in tussentijd onherroepelijk aangetast. Het beleid van de Vlaamse Regering en stad Antwerpen **biedt mij of mijn kind(eren) op dit ogenblik nog steeds geen reële bescherming.** Het biedt die ook niet op voldoende korte termijn: wij leven nu, onze kinderen groeien nu op en de schade is onmiddellijk, zelfs indien deze zich pas in de toekomst manifesteert. Deze situatie is het gevolg van een **ernstige nalatigheid om het fundamenteel recht op gezondheid en een gezonde leefomgeving te waarborgen.** Het staat ver af van een hoog niveau van bescherming dat moet worden geboden en is niet in overeenstemming te brengen met de manier waarop een zorgvuldige overheid dient te handelen.

Het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg in het Vlaamse en gemeentelijke beleid leidt tot ernstige gezondheidsschade (cf. art. 418 Strafwetboek). Hoewel het nalaten van de overheid niet is ingegeven vanuit de wil om gezondheidsschade toe te brengen, is de gezondheidsschade ingevolge het uitblijven van het nodige beleid gekend en opteert de overheid al jarenlang voor de aanvaarding van deze schade in de beleidsafwegingen. Dat is strijdig met internationale verplichtingen en mijn grondrechten. Het is **schuldig verzuim** (cf. art. 422bis e.v. Strafwetboek). De overheid laat na om mijn / onze gezondheid te beschermen en is aansprakelijk voor de schade die daardoor ontstaat.

Hierbij verzoek ik u om een onderzoek in te stellen naar de gezondheidsschade door luchtkwaliteit in Antwerpen, en de verantwoordelijken daarvoor te vervolgen, zijnde:

- De stad Antwerpen, vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen
- De Vlaamse overheid, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering

In verschillende street canyons en andere ongezonde straten waarvan vermoed kan worden dat de wettelijke norm overschreden wordt zijn geen of onvoldoende gegevens beschikbaar. Ik verzoek u om alle metingen en onderzoeken te voeren die nodig zijn om mogelijke overtredingen vast te stellen. Desgevallend verzoek ik u om middels milieustakingsvorderingen beperkingen op te leggen aan het gemotoriseerd verkeer zodanig dat de wettelijke norm voor NO2 voor alle inwoners van de stad Antwerpen gegarandeerd kan worden.

Hoogachtend,

(Naam, adres, handtekening)

Datum:

Bijlage: Uitgebreide bronvermelding op www.rechtoplucht.be/dossier